

การศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

Study and Development of Health Tourism Management Guideline for Elderly of Maejo University

อานนท์ ลีดาเพ็ง^{1*} และ จิตตรัตน์ ตันเสนีย์²
Anon Seedapeng^{1*} and Jittarat Tansenee²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย แม่โจ้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วยกระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการนำไปปฏิบัติ และ 4) ด้านการควบคุม โดยในการจัดดำเนินการ ควรคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงกระบวนการ คือ ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม ในส่วนของผลที่ได้รับภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สูงอายุควรได้รับประสบการณ์ความรู้ และประโยชน์ตามสุขภาวะองค์รวม 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Maejo University

* Corresponding Author, email: kohanon@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Maejo University)

Corresponding Author, email: jittarat@grmaejo.mju.ac.th

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Abstract

This research aimed to study and develop the guideline on health tourism management for elderly of Maejo University. The study was conducted in a synergistic approach using Ethnographic Delphi Future Research techniques. Data was collected from 17 experts. The statistics used for data analysis were means, standard deviation, median and inter quartile range. The study revealed that the guidelines on health tourism management for elderly of Maejo University were appropriate and feasible in practice, which consisted of 4 management aspects including: 1) planning; 2) organizing; 3) implementation; and 4) control. The implementation of the input factor should take into account of the target groups who participated in the activities and the process including tourism products and services. These included attractions, transportations and accessing to the tourist attractions, facilities, accommodations and activities. For the impact of post-activity in participation, the elderly should gain experience, knowledge and benefits according to 4 aspects of holistic well-being including physical, mental, social and spiritual.

Keywords: Health Tourism, Elderly, Maejo University

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประชาคมโลกมีส่วนของผู้สูงอายุและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะประเทศไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุจะทำให้ประเทศมีภาระเล็้งดูมากขึ้น และไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ภาครัฐและสมาชิกในสังคมจะต้องร่วมมือกัน การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างมากเพื่อลดทอนโอกาสและระยะเวลาที่ต้องพึ่งพาการปรนนิบัติดูแลและภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เกินความจำเป็น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 : 10-11) ทุกสังคมจึงเริ่มส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำเนินชีวิตในบั้นปลายอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมนับเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมจะส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อย่าง

เหมาะสม มีความรู้สึภาคภูมิใจว่าตนเองยังมีความสามารถ มีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อสังคม โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตของตนเองสูงขึ้น (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552 : 30)

เป็นที่ทราบกันดีว่า ในปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่ภาครัฐนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร อีกทั้งยังเป็นส่วนชดเชยและเติมเต็มความต้องการของผู้สูงอายุ การที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลาและงบประมาณ มีกำลังซื้อ ไม่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว มีรายได้จากเงินบำนาญและทรัพย์สินที่สะสม บางส่วนสามารถจ่ายเงินเพื่อเดินทางท่องเที่ยวได้สูงกว่ากลุ่มอื่น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่าย ด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังโดยคำนึงถึงคุณค่าของเงินมากขึ้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2559 : 55) กลุ่มผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายแรกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชื่อว่ามีศักยภาพและมีกำลังซื้อสูง โดยกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560 : 10-12) อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นพิเศษ จึงควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ผู้สูงอายุไปพร้อมกับการบูรณาการกับกิจกรรมการออกกำลังกายและนันทนาการที่ทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวมีความน่าสนใจและหลากหลายมากขึ้น (อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันตา, 2563 : 147-149) นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุนั้นจะก่อให้เกิดการ มีสุขภาพที่สมบูรณ์ใน 4 มิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ เป็นการส่งเสริมสุขภาพ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด ได้เข้าสังคม ได้รับความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม และยังส่งผลถึงการป้องกันโรคที่เกิดจากการขาดการออกกำลังกายและโรคจากการรับประทานอาหารที่ไม่สมดุลได้เป็นอย่างดี (คันสนีย์ กระจำโนม, ณรงค์ ศิธิรัมย์, ภัทวรา ปฐมรังษิยังกุล, อาชว์บาร์มี มณีตระกูลทอง และ เพชฌิวาส ศรีชัย, 2562 : 3-4) นอกเหนือจากกระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยยังถือเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระหน้าที่หลักในการให้บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมนี้สามารถ จัดในรูปแบบของการให้บริการแบบให้เปล่าหรืออาจเป็นการให้บริการเชิงพาณิชย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้ตาม ความเหมาะสมก็ได้ แต่การบริการวิชาการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุยังมีอยู่ในวงจำกัดและมีจำนวน ไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับบริการวิชาการในด้านอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : 92-93)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนาองค์ความรู้และศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา และมีบุคลากรที่มี ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านการจัดการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี หากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุขึ้นจะเป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์ในการสร้างเสริมสุขภาพ และส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับชุมชนในการเป็นแหล่งเรียนรู้ และยังส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดจนการฝึก

ประสบการณ์ของนักศึกษาและบุคลากร คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้” อันจะส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการจัดดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

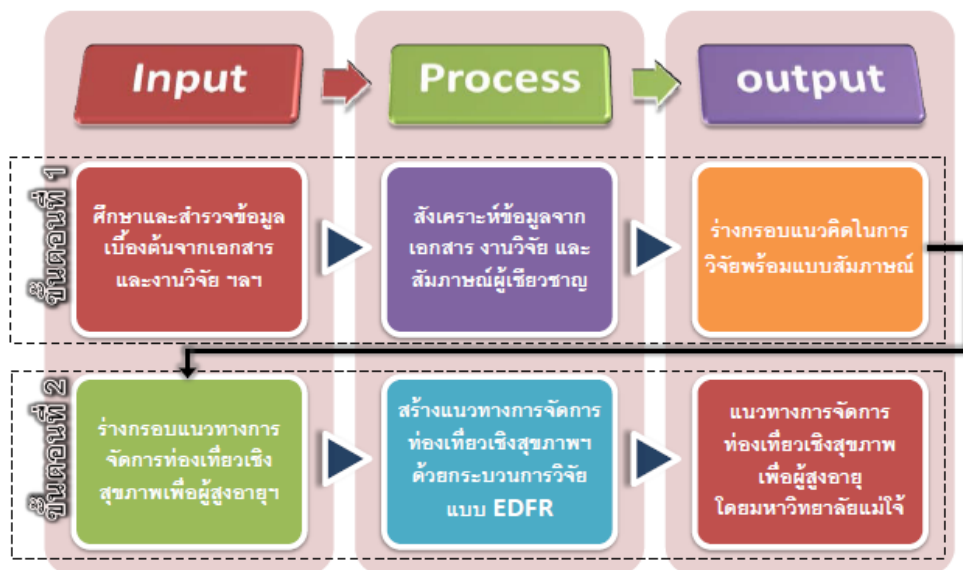
เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดและแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษา และความครอบคลุม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบ EDFR โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 17 คน เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์และ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติด้วยการใช้แนวคิดจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และกำหนดเป็นแนวทาง การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ สรุปขั้นตอนการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปขั้นตอนการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติเฉพาะ คือ เป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการท่องเที่ยว หรือเป็นนักวิชาการ หรือเป็นนักวิจัยที่มีประสบการณ์ ในการดำเนินการศึกษาวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยว และมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี เพื่อคัดสรรเป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informant) จำนวน 17 คน จากนั้นใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกผู้เชี่ยวชาญจนครบตามจำนวนที่กำหนด คณะผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 5 คน 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 4 คน 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 2 คน 4) มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 2 คน 5) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 2 คน และ 6) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ฉบับ รายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 (รอบที่ 1) แบบสัมภาษณ์เพื่อทราบแนวโน้มในการกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ และนำไปสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ฉบับที่ 2 (รอบที่ 2) แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับที่สัมภาษณ์ทั้ง 17 คน โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มในแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์

ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยหาค่า ร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ

ฉบับที่ 3 (รอบที่ 3) แบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติเป็นของกลุ่มโดยรวม โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองรวมถึงเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นตอบในแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างแนวทางฯ ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR

1.1 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 นำคำตอบที่ได้มาประมวลผล ตัดทอนข้อความที่ซ้ำซ้อนหรือส่วนที่เกินไปจากขอบข่ายที่กำหนดไว้ ทำการสรุปเนื้อหาและนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยบางเนื้อหาที่สามารถนำมาอธิบายแนวทางฯ คณะผู้วิจัยจะนำผลมาเพื่ออธิบายเพิ่มเติมในภายหลัง

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ท (Likert scale) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยหาค่าค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม ทำการจำแนกข้อมูลเพื่อหาฉันทามติ ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติเป็นของกลุ่มโดยรวมผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง และเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นตอบในแบบสอบถามรอบที่ผ่านมา

1.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR โดยการรายงานผลการวิจัยของการวิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ ซึ่งจะเลือกแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้สูง คือ ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่เป็น การคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน จากนั้นจึงนำเอาข้อความที่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรม

ผู้วิจัยชี้แจงข้อตกลงและขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนด้วยวาจา พร้อมทั้งแสดงหนังสือขอความอนุเคราะห์ก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล และขออนุญาตก่อนดำเนินการวิจัย ทั้งนี้ในการนำเสนอข้อมูล จะดำเนินการในภาพรวมโดยจะไม่มีการนำเสนอข้อมูลใด ๆ ที่อาจจะทำให้ระบุถึงหน่วยงานหรือตัวบุคคลที่ให้ข้อมูลได้

ผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัยของการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ ซึ่งจะเลือกแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้สูง คือ ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และค่าตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในขั้นตอน EDR รอบที่ 3 ตามข้อมูลที่ปรากฏในตารางสรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในด้านการวางแผน (EDR รอบที่ 3)

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ความเห็นด้วย	I.R.	สอดคล้อง
1. ด้านการวางแผน (Planning) มีการดำเนินการ ดังนี้				
1. วางแผนการเลือกหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
2. กำหนดผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานจากการคัดเลือก	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
3. จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานมีส่วนร่วม	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
4. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของมหาวิทยาลัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
5. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูล SWOT	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
6. วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและบริบท	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
7. สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
8. วางแผนกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและตารางกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
9. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
10. วางแผนกำหนดจำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม และอาสาสมัคร	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
11. วางแผนประมาณการด้านงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
12. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
13. บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
14. วางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกัน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
15. วางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวิธีการทางการตลาด	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
16. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง

ด้านการวางแผน (Planning) จากตารางที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้โดยทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่า ข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้ และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (I.R.) ของข้อความน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ตารางที่ 2 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในด้านการจัดองค์การ (EDFR รอบที่ 3)

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ความเห็นด้วย	I.R.	สอดคล้อง
2. ด้านการจัดองค์การ (Organizing) มีการดำเนินการ ดังนี้				
17. กำหนดงาน ออกแบบ และการจัดกลุ่มงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
18. กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่าย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
19. กำหนดโครงสร้างองค์การ	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
20. กำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกวิทยากรและผู้นำกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21. คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย				
21.1 ฝ่ายอำนวยการ				
21.1.1 งานบริหาร มีหน้าที่วางแผนการ ดำเนินงาน จัดหา ควบคุม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.2 งานธุรการ มีหน้าที่ติดต่อ จัดประชุม และดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.1.3 งานการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมด	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.1.4 งานการตลาด ประชาสัมพันธ์และรับสมัคร มีหน้าที่พัฒนา เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ บริการ ติดต่อหาผู้สนับสนุนและอื่นๆ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2 ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม				
21.2.1 งานวิชาการ มีหน้าที่เตรียมเอกสาร ประสานงานด้านสื่อ	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.2.2 งานกิจกรรมการออกกำลังกายและนันทนาการ มีหน้าที่ จัดการเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงสุขภาพ การออกกำลังกาย นันทนาการ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.2.3 งานนำเที่ยว มีหน้าที่จัดการกิจกรรมเกี่ยวกับการนำเที่ยว จัดทำแผนการนำเที่ยว ติดต่อหาแหล่งท่องเที่ยว และบริการอื่น ๆ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3 ฝ่ายสนับสนุน				
21.3.1 งานอาหารและเครื่องดื่มมีหน้าที่จัดเตรียมอาหาร เครื่องดื่ม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3.2 งานแพทย์และพยาบาล มีหน้าที่ดูแลและรักษาพยาบาล	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
21.3.3 งานยานพาหนะ คมนาคม การเดินทาง และความปลอดภัย	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
21.3.4 งานสถานที่ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่จัด เตรียมสถานที่ ประสานงานและอำนวยความสะดวกเพื่อจัดกิจกรรม	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
22. จัดอาสาสมัคร (Volunteer) ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
23. กำหนดการฝึกอบรมและปฐมนิเทศคณะกรรมการดำเนินงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ด้านการจัดองค์การ (Organizing) จากตารางที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้โดยทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่า ข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่า ความคิดเห็นที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ตารางที่ 3 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในด้านการนำไปปฏิบัติ (EDFR รอบที่ 3)

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	ระดับความคิดเห็น			
	Mdn.	ความเห็นด้วย	I.R.	สอดคล้อง
3. ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing)				
3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)				
24. ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการควรมีคุณสมบัติ ดังนี้				
24.1 มีอายุระหว่าง 55-70 ปี	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
24.2 มีสภาวะสุขภาพที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
24.3 สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดได้	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย				
3.2.1 ผลลัพธ์ของการท่องเที่ยวและบริการ				
3.2.1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่เดินทางท่องเที่ยว				
25. การเลือกสถานที่เดินทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงหลักความปลอดภัย สะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
26. ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรม หรือที่พักไปสถานที่ท่องเที่ยวต้องไม่ไกล และใช้เวลาเดินทางมากเกินไป	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
27. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาจากต่างถิ่นหรือจังหวัดอื่นควรพาไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหรือเป็นที่นิยมในชุมชนท้องถิ่น	4.00	มาก	1.00	สอดคล้อง
28. หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียง	3.00	ปานกลาง	1.00	สอดคล้อง
29. เลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยพิจารณาคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
30. สถานที่ท่องเที่ยวควรสามารถบูรณาการได้ทั้งสุขภาพ การออกกำลังกายและการท่องเที่ยว	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
3.2.1.2 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)				
3.2.1.2.1 ยานพาหนะ				
31. การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึงสภาพรถและความปลอดภัย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
32. เลือกพนักงานขับรถที่มีความชำนาญในพื้นที่	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง
33. ยานพาหนะต้องเหมาะสมกับการขึ้นลงของผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

3.2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)					
3.2.1.3.1 การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม					
34. อาหารที่จัดเลี้ยงควรได้รับการควบคุมโดยโภชนากร	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง	
35. จัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง	
36. จัดอาหารท้องถิ่นที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง	
3.2.1.3.2 การบริการด้านการพยาบาลและการประกันภัย					
37. จัดให้มีพยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล หรืออาสาสมัครด้านพยาบาล	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง	
38. จัดทำประกันกลุ่มที่ครอบคลุมการประกันสุขภาพ/ประกันภัย	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง	

ด้านการนำไปปฏิบัติ (Implementing) จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้ จำนวน 34 ข้อ มีเพียง 1 ข้อ ที่มีคำมธฐานเท่ากับ 3.00 คือ ข้อที่ 28 ประเด็นเรื่อง หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นคนในพื้นที่หรือละแวกใกล้เคียงสถานที่ท่องเที่ยวอาจไม่จำเป็นต้องมีชื่อเสียง แสดงว่า ข้อความนี้ไม่สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้ ส่วนประเด็นที่เหลือสามารถกำหนดเป็นแนวทางได้และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในด้านการควบคุม (EDFR รอบที่ 3)

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้	ระดับความคิดเห็น			
4. ด้านการควบคุม (Controlling) มีการดำเนินการ ดังนี้				
54. จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
55. กำหนดมาตรฐานการควบคุมโดยการสร้างเครื่องมือ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
56. กำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
57. มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
58. กำหนดการประเมินโครงการแบบ CIPP Model	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
59. มีการประเมินผลตามความพึงพอใจและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ	5.00	มากที่สุด	0.00	สอดคล้อง
60. มีการจัดทำรายงานผลและนำผลมาใช้ในการวางแผนครั้งต่อไป	5.00	มากที่สุด	0.50	สอดคล้อง

ด้านการควบคุม (Controlling) จากตารางที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางได้โดยทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่า ข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ของข้อความน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอน EDFR ในรอบที่ 3 คณะผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการวางแผน (Planning) ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการ 2) สรรหาผู้บริหารโครงการและคณะกรรมการดำเนินการ 3) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 4) กำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติ 5) กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานโดยจัดเป็นชุดกิจกรรม (แพ็คเกจ) และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย 6) กำหนดแผนด้านบุคลากร โดยพิจารณาจากกิจกรรมและการวางแผนกำลังคน 7) กำหนดแผนด้านงบประมาณ 8) กำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรม ความต้องการ และสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ 9) กำหนดแผนการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมายและแผนการตลาด 10) กำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน

ด้านการจัดองค์กร (Organizing) ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดงาน ออกแบบและจัดกลุ่มงาน โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ 2) กำหนดขอบเขตและหน้าที่การทำงานของแต่ละส่วนงาน 3) กำหนดผังโครงสร้างองค์การตามหน้าที่ ประกอบด้วยหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน 4) กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกวิทยากร ผู้นำกิจกรรมการออกกำลังกายและนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมการท่องเที่ยว และอาสาสมัครให้เหมาะสมตามจำนวนคนที่ได้วางแผนไว้ 5) กำหนดการปฐมนิเทศ อบรม ประชุม สัมมนา คณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

การนำไปปฏิบัติ (Implementing)

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55-70 ปี มีภาวะสุขภาพที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะของโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

กระบวนการ สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ ผลัดกันการท่องเที่ยวและบริการ (5 A) ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง 2) การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและ ความคุ้มครองด้านการประกันภัย 4) ที่พัก (Accommodation) และ 5) กิจกรรม (Activities)

ผลที่ได้รับหลังจากผู้สูงอายุเข้ารับบริการ ควรคำนึงถึงสุขภาวะองค์รวม โดยผู้สูงอายุควรได้รับประโยชน์ทาง สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาวะทางกาย โดยการได้เข้าร่วมกิจกรรมทาง

กายและการออกกำลังกาย รู้หลักการและได้ฝึกปฏิบัติ 2) สุขภาวะทางจิต โดยการได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ทำให้สนุกสนานและผ่อนคลาย 3) สุขภาวะทางสังคม โดยการได้เข้าสังคม และการสร้างเครือข่าย 4) สุขภาวะทางจิตวิญญาณ โดยผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทำความดี และการฝึกสมาธิ

ด้านการควบคุม (Controlling) ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการควบคุม 2) มีการประเมินผล ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน มีการกำหนดการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ 3) การปรับปรุงแก้ไข

สรุป อภิปรายผล

จากผลการศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คณะผู้วิจัย พบว่า ควรดำเนินการตามแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการ (POIC) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำไปปฏิบัติ และการควบคุม (Burrow & Kleindl, 2017 : 30-33 ; สาครสุขศรีวงศ์, 2560 : 60-75) รายละเอียดดังนี้

การวางแผน (Planning) แนวทางการดำเนินการควรเป็นแบบคณะกรรมการที่มีหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยในการวางแผนก่อนอื่นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบหลักก่อนเพื่อให้ผู้ร่วมดำเนินงานทราบว่าใครเป็นศูนย์กลางในการทำงาน (อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันทา, 2563 : 151-153) โดยคณะกรรมการดำเนินงานควรพิจารณาคัดเลือกจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและสนใจในการดำเนินการ หรืออาจคัดเลือกจากบุคคลภายนอกตามความเหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (สมคิด บางโม, 2562 : 86-87)

การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ควรกำหนดให้ชัดเจนและมีความสอดคล้องกับนโยบายและพันธกิจของหน่วยงานหรือองค์การ (Kinicki & William, 2020 : 147-149) โดยมหาวิทยาลัยต้องกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ สามารถวัดได้ รวมถึงควรเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบ

การกำหนดแผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการและกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน ควรมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีการพิจารณาเลือกกิจกรรม ชุดกิจกรรม กำหนดวัน จัดกิจกรรม และจัดตารางเวลา โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย อันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมและความสนใจของนักท่องเที่ยวอาจส่งผลต่อการจัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการได้ (Page, 2019 : 100) และในการจัดการนำเที่ยวต้องทำการวิเคราะห์ถึงความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว อันเป็นส่วนหนึ่งของ การวิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยว การศึกษาความต้องการจะทำให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเหมาะสมกับความต้องการของตลาด (Hinch & Higham, 2011 : 59-60) โดยควรจัดทำรายการนำเที่ยวให้มีความน่าสนใจ สนุกสนาน รวมถึงการมีกิจกรรมพิเศษให้เลือกอย่างหลากหลาย (บุญเลิศจิตต์วัฒนา, 2559 : 61-63)

การกำหนดแผนด้านบุคลากร ควรวางแผนให้เหมาะสมและเพียงพอกับกิจกรรมที่จัดบริการ ได้แก่ จำนวนวิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัครต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการเกี่ยวกับพนักงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดว่าองค์กรการท่องเที่ยว จะประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันได้หรือไม่ (Kinicki & William, 2020 : 90-94) และการวางแผนกำลังคนยังถือเป็นการคาดคะเนล่วงหน้าว่าแต่ละหน่วยงานต้องมีบุคลากรจำนวนเท่าใดจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดแผนการจัดหางบประมาณ ควรกำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมและวางแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้และเป็นไปตามระเบียบด้านการเงินของมหาวิทยาลัย โดยการกำหนดแผนจัดหางบประมาณ (อรณาท ศันยนา, 2559 : 250-254) อาจดำเนินการขอสนับสนุนงบดำเนินการ ด้านการบริการวิชาการจากหน่วยงานหรือพิจารณาเลือกจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ อาทิเช่น ชมรมผู้สูงอายุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเทศบาล เป็นต้น ควรกำหนดรายรับ รายจ่าย และการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อวางแผนจุดคุ้มทุนหรือวางแผนในการเก็บค่าลงทะเบียน รวมทั้งการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับบุคลากรเกี่ยวข้อง เนื่องจากการพัฒนาระบบการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมมีส่วนช่วยดึงดูดและทำให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและพันธกิจขององค์กรได้ (อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันตา, 2563 : 152-153) และในส่วนของการจัดการงบประมาณอาจแบ่งเป็นหมวดเงินเดือน ค่าจ้างชั่วคราว ค่าตอบแทน และหมวดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น

การกำหนดแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรกำหนดว่าในการจัดดำเนินการจะให้สถานที่ใด เป็นสถานที่จัดกิจกรรมหลัก โดยอาจพิจารณาเลือกสถานที่ตามความเหมาะสมกับกิจกรรม (อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันตา, 2564 : 155-156) ความต้องการและสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ เช่น ควรหลีกเลี่ยงบันไดสูงและทางลาดชัน ควรมีห้องน้ำที่เพียงพอ เข้าถึงได้ง่าย บรรยากาศดี อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นต้น โดยโครงการที่จะให้บริการผู้สูงอายุในเชิงธุรกิจได้นั้นในส่วน of สถานที่ต้องคำนึงถึงโครงสร้างอาคารที่เหมาะสม มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ บรรยากาศที่ดี สร้างความรู้สึกที่อบอุ่นแบบครอบครัว รู้สึกที่ผ่อนคลายซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ เกิดความอบอุ่นและสบายใจ (สิทธิชัย ธรรมเสนห์, 2555 : 95-96) นอกจากนี้ สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีสถานที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับบริการ มีพื้นที่สีเขียว อากาศถ่ายเท และมีบริการห้องน้ำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

กำหนดแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยวางแผนกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และวางแผนการตลาด สู่กลุ่มเป้าหมาย ทำการสำรวจตลาด แผนการพัฒนาลิขสิทธิ์บริการใหม่ รวมถึงแผนชุมชนสัมพันธ์และการประสานงานกับชุมชนโดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อสามารถวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมและความต้องการ และการพัฒนาลิขสิทธิ์บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการจัดดำเนินการทางด้านการตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากขั้นตอนแรกของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ นั้น ควรทำการศึกษาด้านการตลาดและ การทำวิจัยเพื่อเข้าใจความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค อาจศึกษาจากความชอบและความต้องการ รวมถึงการจัดการทางการตลาดถือ

เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว (Goeldner & Ritchie, 2012 : 417-420) เพราะการตลาดเป็นการค้นหาสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการแล้วจึงผลิตสินค้าหรือบริการที่จะตอบสนองความต้องการผู้บริโภคให้มากที่สุด

ขั้นสุดท้ายของการวางแผน คือ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผน เพื่อที่จะบ่งบอกว่า แผนที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร (รัตน สยาคณิต, 2556 : 55-56) เพราะการประเมินผลจะช่วยให้รู้ว่ากลยุทธ์ที่ดำเนินการไปนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การ

การจัดองค์การ (Organizing) ควรมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ มีการกำหนดงาน การออกแบบ และ จัดกลุ่มงาน โดยการวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากขั้นตอนในการจัดองค์การที่ดี ควรประกอบด้วย การแบ่งงาน การรวมงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดขอบเขตของงาน (Kinicki & William, 2020 : 90-94)

ในส่วนของแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัย ควรจัดแบ่งเป็นส่วนงานต่าง ๆ ได้แก่ งานด้านการบริหาร งานธุรการ งานการเงิน งานตลาด งานชุมชนสัมพันธ์ งานด้านวิชาการ งานกิจกรรม การออกกำลังกายและนันทนาการ งานนันทนาการ งานอาหารและเครื่องดื่ม งานแพทย์และพยาบาล งานสถานที่และ สิ่งอำนวยความสะดวก หรืออาจจัดแบ่งกลุ่มงานออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายการตลาดและชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายวิชาการและกิจกรรม และฝ่ายสนับสนุน เนื่องจากการแบ่งองค์ประกอบขององค์การที่ดีควรมีการแบ่งกลุ่มงานออกเป็นสายงานหลัก ได้แก่ กลุ่มปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจหลักขององค์การที่มีหน้าที่สร้างผลผลิตขององค์การ และกลุ่มสายงาน สนับสนุนที่ทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การ (Hinch & Higham, 2011 : 90-93)

การนำไปปฏิบัติ (Implementing) แนวทางการดำเนินการควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและกระบวนการเป็นหลักกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 55-70 ปี มีภาวะสุขภาพที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และไม่มีภาวะของโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม (Kinicki & William, 2020 : 90-94) จากผลการวิจัย พบว่า ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีอายุระหว่าง 55-70 ปี เนื่องจากผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุในอนาคต อันใกล้ รวมถึงบางกลุ่มที่เกษียณอายุจากงานประจำไปแล้วก็ยังมีการประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ และถือเป็น กลุ่มผู้สูงอายุที่ยังมีสุขภาพดีช่วยเหลือตนเองได้และไม่มีภาวะของโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวสูงอายุของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่กำหนดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ คือ ผู้ที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ทั้งนี้การกำหนดแนวทางจัดทำขึ้นเพื่อความปลอดภัยขณะเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากเป็น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการออกกำลังกายที่มีการปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะการเคลื่อนไหว เพื่อให้สะดวกต่อ การเดินทาง และเป็นแผนป้องกันความเสี่ยงหรืออันตรายต่าง ๆ

กระบวนการ ควรคำนึงถึง องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและบริการ (5 A) ที่ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม เพราะองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรม

หรือการบริการที่จัดให้ (Page, 2019 : 60-62) ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมควรแสดงให้เห็นถึงจุดเด่นเหล่านี้ โดยสามารถเลือกให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและสภาวะทางสุขภาพของผู้สูงอายุ บริบทและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ในการจัดกิจกรรมควรเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงหลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย สถานที่จอดรถไม่ไกล ผู้คนไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมหรือที่พักใช้เวลาเดินทางน้อย (Page, 2019 : 60-62) และคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพร่างกายหรือสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นหลัก เช่น การเดินในทางลาดชันหรือการเดินทางในระยะไกล ควรเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ และพิจารณาเลือกตามจุดเด่นของมหาวิทยาลัยรวมถึงสถานที่โดยรอบชุมชน นอกจากนี้ การจัดบริการท่องเที่ยวให้กับผู้สูงอายุควรสร้างความมีเอกลักษณ์ เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ (Hinch & Higham, 2011 : 90-93) รวมทั้งมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่คำนึงถึงสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับความสะดวกและความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นหลัก (คณิสสิทธ์ เดชะรินทร์, 2558)

การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การเดินทางจากสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ การเลือกยานพาหนะควรคำนึงถึงสมรรถนะของรถที่ต้องมีความพร้อม ในการโดยสารและใช้งาน ยึดหลักความปลอดภัย ความสะดวกสบาย (Hinch & Higham, 2011 : 90-93) เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการความสะดวกสบายจากการเดินทางในสถานที่ท่องเที่ยวทั้งการเดินทางเท้าและทางรถยนต์ รวมถึงความพึงพอใจในความปลอดภัยตลอดการเดินทางท่องเที่ยวและความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว และควรมีการขนส่งมวลชนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก (คันสนีย์ กระจำจโนม และคนอื่น ๆ, 2562 : 70-75)

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ การจัดบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกันภัย โดยการจัดอาหารและเครื่องดื่มเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม เพราะผู้สูงอายุอาจมีความต้องการอาหารเฉพาะบุคคลและเพื่อป้องกันอาการป่วยที่อาจเกิดขึ้นจากอาหาร ดังนั้น อาหารที่จัดระหว่างกิจกรรมควรได้รับการควบคุมโดยโภชนากรเพื่อให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ โดยจัดอาหารที่มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงอาหารรสจัด ไม่จัดอาหารที่มีโซเดียมสูง หลีกเลี่ยงกะทิและอาหารทอดที่ใช้น้ำมันมาก ควรเป็นอาหารที่เคี้ยวง่าย ย่อยง่าย พอดีคำ (คณิสสิทธ์ เดชะรินทร์, 2558) และอาจพิจารณาจัดอาหารท้องถิ่นบางประเภทที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การบริการด้านการพยาบาลและความคุ้มครองด้านการประกันภัยเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ โดยต้องมีการเตรียมพร้อมและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงควรจัดให้มีพยาบาลหรือบุคลากรด้านสาธารณสุขประจำตลอดกิจกรรม มีสัดส่วนที่สามารถให้การดูแลได้อย่างทั่วถึง มีการจัดความคุ้มครองด้านการประกันกลุ่ม ได้แก่ ประกันอุบัติเหตุ หรือประกันสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นประจำตลอดกิจกรรม และจัดการติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลล่วงหน้าหากเกิดเหตุฉุกเฉิน (คันสนีย์ กระจำจโนม และคนอื่น ๆ, 2562 : 70-75)

ที่พัก (Accommodation) ควรคำนึงถึงความปลอดภัย สะดวก สะอาด บรรยากาศดี เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ภาวะสุขภาพและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ไม่มีทางลาดชันหรือบันไดที่มีความสูงชัน เลือกที่พักที่ใกล้กับสถานที่ นอกจากนี้ ที่พักควรจะมีความปลอดภัย สะดวกสบาย และใกล้สถานที่จัดกิจกรรม เพราะแรงจูงใจที่สำคัญในการตัดสินใจเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ คือ สถานที่ต้องมีความสะอาด สะดวก และปลอดภัย (Goeldner & Ritchie, 2012 : 417-420)

กิจกรรม (Activities) ถือเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมของผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมที่จัดให้บริการควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุทั้งด้านพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ซึ่งการจัดโปรแกรมกิจกรรมไม่ควรจัดช่วงเวลาถึงเกินไป เพราะผู้สูงอายุต้องการเวลาสำหรับการพักผ่อนและผ่อนคลาย ควรเน้นการให้ผู้สูงอายุได้แสดงออก ถ่ายทอดความเชี่ยวชาญและความชำนาญแก่ผู้ที่เข้าร่วม ทั้งนี้ควรขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิหลังของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม (คณินสิทธิ์ เดชะรินทร์, 2558) นอกจากนี้ควรพิจารณาจากพฤติกรรมและข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุบางคนอาจเป็นคนขี้เหงาอยากเข้าสังคม ดังนั้นควรเน้นกิจกรรมทางสังคมที่ให้ปฏิบัติร่วมกันมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว จัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อให้ได้รับความรู้ (คณินสิทธิ์ กระจำจโนม และคนอื่น ๆ, 2562 : 70-75) และส่งผลต่อสุขภาวะองค์รวมทั้ง 4 ด้าน ตามผลที่รับจากการบริการ โดยกิจกรรมควรประกอบด้วย 1) กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ 2) กิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับร่างกายและวัย 3) กิจกรรมท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ 4) กิจกรรมผ่อนคลายและนันทนาการ 5) กิจกรรมด้านสุขภาพและการตรวจสุขภาพ และ 6) กิจกรรม ด้านศาสนาและการทำสมาธิที่ควรจัดให้เป็นกิจกรรมทางเลือก (อรณา ทศนัยนา, 2559 : 255) กิจกรรมเหล่านี้ส่งผลต่อแรงจูงใจของผู้สูงอายุ เช่น การรู้วิธีดูแลสุขภาพที่ถูกต้องเพื่อให้มีอายุยืนยาวส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่มีต่อความต้องการทางด้านร่างกาย การได้ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่มีต่อความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นต้น

ด้านการควบคุม (Controlling) เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้และได้มาตรฐานตามที่กำหนดหรือไม่ การควบคุมควรมีการจัดทำรายงานผลเพื่อนำไปปรับปรุงแผนต่อไป (สาคร สุขศรีวงศ์, 2560 : 83-85) ในการจัดดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุควรมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้ มีการกำหนดมาตรฐานการควบคุม ได้แก่ การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และมีการปรับปรุงแก้ไขโดยมีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำผลการรายงานผลการดำเนินงานมาใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป สอดคล้องกับแนวทางการควบคุมมาตรฐานที่ควรประกอบด้วย การดำเนินการใน 3 ขั้นตอน คือ การกำหนดมาตรฐานการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และการแก้ไขให้เหมาะสมหรือปรับปรุงกิจกรรมหาก การดำเนินการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน (Kinicki & William, 2020 : 90-94) การประเมินผลและการควบคุม ควรมีการกำหนดมาตรฐานในการดำเนินการควบคุมโดยการสร้างเครื่องมือในการประเมินแต่ละแผนงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินงาน มีการวัดผลการดำเนินงานขององค์การและผู้ปฏิบัติงาน มีการเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน และมีการแก้ไขปรับปรุง โดยมีการติดตามผลและนำผลมา

พิจารณาข้อบกพร่อง ปัญหา หรืออุปสรรค เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการต่อไป (อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันทา, 2564 : 154-155) นอกจากนี้ควรมีการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ประเมิน โดยกำหนดเครื่องมือในการวัดและนำไปใช้ประเมินตามแผนการประเมิน และนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา

จากผลการวิจัยสรุปว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย กระบวนการในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำไปปฏิบัติ และด้านการควบคุม โดยในการจัดดำเนินการควรคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงกระบวนการคือ ผลลัพธ์การท่องเที่ยวและการบริการ ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักและกิจกรรม ในส่วนของผลที่ได้รับภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้สูงอายุควรได้รับประสบการณ์ องค์ความรู้ และประโยชน์ตามสุขภาวะองค์รวม 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยควรนำแนวทางไปใช้ในการบูรณาการของหน่วยงาน บุคลากร และนักศึกษา ในการให้บริการวิชาการโดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เกษตรอินทรีย์ และด้านการท่องเที่ยว

2. มหาวิทยาลัยควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชนในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อผู้สูงอายุในประเด็นการดำเนินการเชิงธุรกิจโดยเฉพาะ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการหารายได้จากการบริการวิชาการ

2. ควรศึกษาและพัฒนาเครื่องมือมาตรฐานเพื่อใช้วัดผลสำหรับผู้เข้าร่วมว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

คมน์สิทธิ์ เดชะรินทร์. (2558). *ท่องเที่ยววิถีสูงวัยแบบไร้กังวล*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2563,

จาก http://www.healthtoday.net/thailand/elderly/elder_142.html

- ฉันทซ์ วรรณณอม. (2552). *การวางแผนและการจัดการน้ำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: วิรัตน์ เอ็ดดุกะชัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2559). *การจัดการด้านการตลาดอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตน สายคณิต. (2556). *การบริหารโครงการ : แนวทางสู่ความสำเร็จ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คันสนีย์ กระจำโนม, ณรงค์ ศิริรัมย์, ภัทรา ปฐมรังษิยังกุล, อาชว์บารมี มณีตระกูลทอง และ เพชญาส ศรีชัย. (2562). *การศึกษาความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในพื้นที่อารยธรรมล้านนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- สมคิด บางโม. (2562). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2560). *การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 15)*. กรุงเทพฯ: จีพี. ไชเบอร์พริ้นท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สิทธิชัย ธรรมเสนห์. (2555). รูปแบบการจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 6(1), 88-99.
- อรนภา ทศนัยนา. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ*, 42(2), 237-256.
- อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันดา. (2563). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 8(2), 147-159.
- อานนท์ สีดาเพ็ง และ ปิยะพันธุ์ นันดา. (2564). แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการใช้จักรยาน ภายในมหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 9(2). 145-157.
- Burrow, J., & Kleindl, B. (2017). *Business management (14thed)*. Boston : South Western.
- Goeldner, R. C., & Ritchie, B. J. (2012). *Tourism principles, practices, philosophies (20thed)*. New Jersey : John Wiley & Sons.
- Hinch, T., & Higham, J. (2011). *Sport tourism development (2nded)*. Toronto : Channel View.
- Kinicki, A., & William, B. K. (2020). *Management: A practical introduction (9thed)*. New York: McGraw-Hill Irwin.
- Page, S. J. (2019). *Tourism management (6thed)*. New York : Routledge.